

Inhoud Dit boek beoogt onderzoeksresultaten over palliatieve zorg toegankelijk te maken voor 'praktijkmensen', zowel professionals als vrijwilligers. De 29 artikelen zijn vertaald, bewerkt en ingedeeld in 6 thema's die de hele palliatieve zorg bestrijken. De bundel is samengesteld uit in 2007 en 2008 verschenen artikelen van oorspronkelijk onderzoek van Nederlandse en Vlaamse auteurs. De artikelen zijn gezocht met behulp van MEDLINE en verschenen in 15 verschillende tijdschriften. De bundel lijkt een efficiënte manier voor (mantel)zorgverleners om op de hoogte te blijven van nieuwe weten-

geval. In de meeste artikelen staan te veel cijfers of achtergrondgegevens in de tekst en zinnen van 35 tot 50 woorden zijn geen uitzondering. Andere artikelen zijn wel interessant, maar staan ver af van het dagelijkse werk. Wellicht is de doelgroep te breed gekozen. Verder mis ik onderzoek naar de continuïteit van zorg evenals naar de (inbreng van de) mantelzorg. Aan de andere kant bevremdt het mij dat een onderzoek naar euthanasie en hulp bij

zelfdoding in een bundel over palliatieve zorg is opgenomen.

Dat 15 van de 29 artikelen (mede) zijn geschreven door de redactieleden heeft wellicht geleid tot selectiebias, wat te betreuren is.

Oordeel De bundel bevat een overzicht van recent onderzoek naar een aantal relevante taakgebieden van de palliatieve zorg, maar geeft geen compleet beeld. Daarnaast is de praktische relevantie

gering en de leesbaarheid matig. Het thema 'Palliatieve sedatie' bevat echter boeiend onderzoek en dat geldt zeker ook voor een deel van 'Kenmerken van de zorg'.

Aida Schonville

Waardering: **

* = zeer matig **** = goed
 ** = matig ***** = met te
 *** = redelijk missen

Ingezonden

Proefbehandeling met corticosteroiden

In de NHG-Standaard Acut hoesten uit 2003 staat de volgende aanbeveling bij de behandeling van bronchiolitis: 'Probeer een behandeling met corticosteroiden'. Op basis van de huidige literatuur, zie onderstaande toelichting, is hier geen evidence voor.

1. Inhalatiesteroiden

Er werd geen effect gezien op de kliniek of de opnameduur bij kinderen met een bronchiolitis die werden verneveld met inhalatiesteroiden.¹⁻⁴ Ook is er geen bewijs dat inhalatiesteroiden recidiverend piepen voorkomen.⁴⁻⁶ Er zijn geen RCT's uitgevoerd die het effect van inhalatiesteroiden op de lange termijn testen.

2. Systemische steroiden

Door een meta-analyse is aangetoond dat er geen positief effect op het beloop van een acute virale bronchiolitis is waargenomen bij het gebruik van systemische steroiden.⁷ Een grote RCT (n = 600) liet na het geven van een dosis dexamethason geen effect zien op het klinisch

beloop. Dit onderzoek werd uitgevoerd bij kinderen die naar de spoedeisende hulp kwamen.⁸

Mijn aanbeveling zou dan ook zijn om bij de nieuwe NHG-Standaard Acut hoesten de proefbehandeling met corticosteroiden niet meer te vermelden. Deze aanbeveling komt overeen met het huidige gevoerde beleid binnen de kindergeneeskunde.

Sabine Prevas

Intermittent inhaled corticosteroids in infants with episodic wheezing. N Engl J Med 2006;354:1998-2005.

6 Blom D, Ermers M, Bont L, et al. *Inhaled corticosteroids during acute bronchiolitis in the prevention of post-bronchiolitic wheezing. Cochrane Database Syst Rev 2007; Issue 1. Art. No.: CD004881.*

7 Patel H, Platt R, Lozano JM, et al. *Glucocorticoids for acute viral bronchiolitis in infants and young children. Cochrane Database Syst Rev 2004; Issue 3. Art. No.: CD004878.*

8 Cornelli HM, Zorc JJ, Malachuk P, et al. *A multicenter, randomized, controlled trial of dexamethasone for bronchiolitis. N Engl J Med 2007;357:331-9.*

Antwoord

De NHG-Standaard Acut Hoesten is op dit moment in revisie. In de conceptversie is de proefbehandeling met corticosteroiden bij bronchiolitis van het toneel verdwenen. Het ziet er dan ook naar uit dat de schrijfstaf van de ingezonden brief op haar wenken wordt bediend. De nieuwe versie van de standaard verschijnt eind 2010.

Tjerk Wiersma